והבדילה הפרוכת לכם

«ويكون الحجاب فاصلاً لكم»

إهداء تكريمًا لـ

מוקדש לכבוד הגאון המקובל רבי לוי יצחק שניאורסאהן זצ״ל

والد الريبي، ريب ليفي يتسحاق

LikuteiTorah.com
الباراشا الحاسيدية
/likuteitorah.com/ar/torah-ohr/lech-lecha/4

1 **והבדילה הפרוכת לכם. הנה בע״ח** [בעץ חיים] **(שער מ״א) מבואר שיש פרסא (וע׳ בע״ח** [בעץ חיים] **שער ז׳ פ״ב** [פרק ב׳]**)**

«وتفصل الستارة (**פרוכת**, paroches) لكم». والآن، يبيّن كتاب **עץ חיים** (**עץ חיים**)، الباب 41، أن هناك حاجزًا فاصلًا (**פרסא**, parsa) (وانظر أيضًا **עץ חיים**، الباب 7، الفصل 2).

ובגמרא בכתובות (דק״ו ע״א) איתא י״ג פרוכת היו במקדש שני ז׳ כנגד ז׳ שערים כו׳ ופרש״י [ופירש רש״י / ופירוש רש״י] **דלצניעותא עבידי.**

وجاء في التلمود (**גמרא**, Gemara)، في **כתובות** (**כתובות**)، 106a: «كانت في الهيكل الثاني ثلاث عشرة ستارة: سبع منها تقابل الأبواب السبعة» وما إلى ذلك؛ ويشرح راشي أنها صُنعت للاحتشام.

והיינו כי בלילה היו השערים ננעלים וכדאיתא במסכת תמיד רק ביום היו פתוחים שיהיו נכנסין ויוצאין דרך פתחי השערים והיו מוכרחים להיות פתוחים אעפ״כ [אף על פי כן] **הי׳** [היה] **פרוכת לכל שער לצניעות כו׳.**

ومعنى ذلك أن الأبواب كانت تُغلق ليلًا، كما جاء في **מסכת תמיד**، ولم تكن تُفتح إلا نهارًا، لكي يدخل الناس ويخرجوا من خلال مداخل الأبواب؛ و[مع أنها] كان لا بد أن تظل مفتوحة، كانت مع ذلك عند كل باب ستارة للاحتشام، وما إلى ذلك.

וענין זה הוא כי הנה העזרה והלשכות הם מכוונים נגד מלכות דאצילות כי למעלה במלכות יש כל הבחי׳ שבעזרה וגם הר הבית ת״ק אמה כמ״ש בזהר שלח לך (דקס״א ע״ב).

ومعنى ذلك ما يلي: إن ساحة الهيكل (الـAzarah؛ **העזרה**, Azarah) والحجرات تقابل الملكوت (**מלכות**, Malchus) في عالم الانبثاق (**אצילות**, Atzilus)، إذ توجد في الملكوت في الأعلى جميع المستويات أو الجوانب (**בחינה**, bechinah) الموجودة في الساحة، وكذلك جبل الهيكل ذو الخمسمئة ذراع، كما ورد في كتاب **זהר** (**זהר**)، [في بارشة] **שלח לך**، 161b.

והנה בלילה תרעין דג״ע [דגן עדן] **אסתימו וכמו שננעלים השערים שערי העזרה הגם דכתי׳** [דכתיב] **ותקם בעוד לילה ותתן טרף לביתה היינו בבחי׳ חיצוניות דוקא**

والآن، في الليل «تُغلق أبواب جنة عدن»، كما تُغلق أبواب الساحة. ومع أنه مكتوب: «تنهض والليل ما زال قائمًا، وتعطي الطعام لأهل بيتها»، فإن ذلك إنما يكون في البعد الظاهري (**חיצוניות**, chitzoniyus) تحديدًا.

וכמו באדם בשעת שינה שהוא הסתלקות וקבוץ החיות מן הדם הוא הנפש לתוך הלב ונסתם הכל בתוכו שאין מתפשט ממנו פנימית החיות רק קיסטא דחיותא וחיצוניות שאז הוא דוקא גילוי והתפשטות חיצוניות החיות

وهذا يشبه حال الإنسان أثناء النوم؛ إذ تنسحب قوة الحياة وتتجمع من الدم، الذي هو النفس، إلى القلب، وينغلق كل شيء في داخله، فلا ينتشر منه البعد الباطني (pnimiyus ,**פנימיות**) لقوة الحياة، بل لا يبقى إلا قسطا دحيوتا (kista ,**קיסטא דחיותא** de-chayusa؛ «مقدار ضئيل من الحياة») والبعد الظاهري؛ ففي ذلك الحين تحديدًا ينكشف البعد الظاهري لقوة الحياة وينتشر،

כמו כח הזן וכח המעכל שבנפש שהן בחי׳ חיצוניות לגבי כח השכל והמדות וראיה ושמיעה.

مثل قوة التغذية وقوة الهضم في النفس، وهما من البعد الظاهري قياسًا إلى قوة العقل والصفات الوجدانية (middos ,**מדות**) والبصر والسمع.

2 **והתפשטותן עיקרן בשעת שינה שבשעה שאינו ישן ומאיר השכל אז כח המעכל והזן אינן בהתפשטות כ״כ** [כל כך] **מצד התכללותן בכח השכל כנר בפני אבוקה ולכן מעכב התפשטותן**

يحدث انتشار هذه القوى أساسًا أثناء النوم. فعندما لا يكون الإنسان نائمًا ويشرق عقله، لا تكون قوتا الهضم والتغذية منتشرتين كثيرًا، لأنهما مندرجتان في قوة العقل، كشمعة أمام مشعل؛ ولذلك يكبح [العقل] انتشارهما.

אבל בשעת שינה שמסתלק ממשלת כח השכל אז הן מתפשטין ואז הקיבה מעכל ושולח אל הכבד כו׳. וכח הזן והמעכל והדוחה וכה״ג [וכהאי גוונא] **הם כחות חיצוניות ותחתוניות שבנפש.**

أما أثناء النوم، حين تنحسر سيادة قوة العقل، فتنتشران؛ وعندئذ تهضم المعدة الطعام وترسله إلى الكبد، وما إلى ذلك. وقوى التغذية والهضم والإخراج وما شابهها هي القوى الظاهرية والدنيا في النفس.

וכך למעלה במלכות דאצי׳ שבלילה תרעין דג״ע [דגן עדן] **אסתימו שההארה שנמשך מבחי׳ מל׳ בג״ע** [בגן עדן] **זיו השכינה זהו עיקר הארת פנימיות המל׳**

وهكذا أيضًا في الأعلى، في الملكوت (Malchus ,**מלכות**) في عالم الانبثاق (Atzilus ,**אצילות**): ففي الليل «تُغلق أبواب جنة عدن». ذلك أن الإشراق المنحدر من مستوى الملكوت إلى جنة عدن، أي بهاء الحضور الإلهي (Shechinah ,**שכינה**)، هو الإشراق الرئيسي للبعد الباطني (pnimiyus ,**פנימיות**) للملكوت.

(דהיינו שההמשכה מבחי׳ ג״ר [ג׳ ראשונות] **שבמל׳ וכמ״ש במ״א בביאור הזהר פ׳ אחרי) ובלילה מסתלק הארה זו אלא שהשפע׳ חיצוניות נמשך אז והיינו ותתן טרף בבי״ע (והמשכה זו מבחי׳ ז״ת** [ז׳ תחתונות] **שבמל׳)**

(أي إن الإنزال يكون من مستوى الصفات الثلاث الأولى (**ספירות**, Sefiros) في الملكوت، كما شُرح في موضع آخر في شرح الزوهار على Parshas Acharei). وفي الليل ينحسر هذا الإشراق، ولا ينحدر حينئذ إلا تدفق ظاهري؛ وهذا هو معنى «وتعطي طعامًا» في عوالم الخلق (**בריאה**, Beriah) والتكوين (**יצירה**, Yetzirah) والفعل (**עשיה**, Asiyah) (وهذا الإنزال من مستوى الصفات السبع السفلى في الملكوت).

וביום נפתחים תרעי דג״ע [דגן עדן] **לפי שיש התגברות החסדים חסד אל כל היום ע״כ נמשך אז המשכה הפנימית ואעפ״כ** [ואף על פי כן] **יש בחי׳ פרוכת פרסא ונמשך המשכה זו**

وفي النهار تُفتح أبواب جنة عدن، لأن الإحسانات (**חסדים**, Chasadim) تشتدّ — «إحسان **ה׳** طوال النهار» — ولذلك ينحدر التدفق الباطني حينئذ. ومع ذلك، يبقى مستوى الحجاب، أي الحاجز، وينحدر هذا التدفق

ע״י אמצעות הפרסא והפרסא היא מבחי׳ חשמל שהוא מחיצוניות הבינה שמלביש ומקיף את י״ס [י׳ ספירות] **דז״א וי״ס** [וי׳ ספירות] **דנוק׳** [דנוקבא] **כתנו׳ עור ומלבישם מצדיהם**

بواسطة الحاجز. والحاجز من مستوى **חשמל** (Chashmal)، المنبثق من البعد الظاهري للفهم (**בינה**, Binah)، وهو يكسو الصفات العشر المنبثقة للوجه المصغّر (**ז"א / זעיר אנפין**, Z'eir Anpin) والصفات العشر المنبثقة للجانب الأنثوي / صفة الملكوت (**נוקבא**, Nukva)، ويحيط بها ككساء من جلد، ويكسوها من جوانبها.

והוא בכדי שלא יהיה יניקת החיצונים ומתחת רגליהם הוא בחי׳ מנעל להיות הפסק בין אצילות לבריאה וליצירה כו׳

وهذا لكيلا تستمدّ القوى الخارجية غذاءها. أما ما تحت أقدامها فهو مستوى الحذاء، ليكون فاصلًا بين عالم الانبثاق وعالمي الخلق والتكوين، وما إلى ذلك.

(ונעל הזה הוא בחי׳ המסך והפרסא המפסיק בין אצילות לבריאה כמ״ש בע״ח [בעץ חיים] **שמ״א פ״א ופרק ו׳ ובשער מ׳ פ״א) וכמו שפירש״י** [שפירש רש״י] **לצניעות דהיינו שלא יהיה**

(وهذا الحذاء هو مستوى الحاجز والـ**פרסא** الفاصل بين عالم الانبثاق وعالم الخلق، كما جاء في **עץ חיים** (**עץ חיים**), Sha'ar 41, chapter 1 and chapter 6, and in Sha'ar 40, chapter 1.) وهذا كما شرح راشي (**רש״י**): «للاحتشام»، أي لكيلا يكون

כל גילוי האור של אצילות בבריאה כ״א בדרך מסך שהמלכות דאצילות בוקע המסך ונעשה עתיק לבריאה (ע' [עיין] **בע״ח** [בעץ חיים] **שמ״א פ״א ואגה״ק** [ואגרת הקודש] **איהו וחיוהי) וכן בכל עולם.**

انكشاف نور عالم الانبثاق (Atzilus, **אצילות**) في عالم الخلق (Beriah, **בריאה**) كله، إنما يكون عن طريق حاجز: فالملكوت (Malchus, **מלכות**) في عالم الانبثاق تخترق الحاجز وتصير المستوى الأعلى المستتر (Atik, **עתיק**) لعالم الخلق (انظر إيتس حاييم (**עץ חיים**)، Sha'ar 41، chapter 1، وإغّيرت هَكوديش (**אגרת הקודש**)، [الرسالة] «هو وقوته الحيوية»). وهكذا في كل عالم.

שבבריאה נעשה ג״כ חשמל מחיצוניות הבינה ומקיף לזו״נ [לזעיר אנפין ונוקבא] **עד שנעשה מנעל כו' (בע״ח** [בעץ חיים] **שמ״א פ״א שהמסך שבין בריאה ליצירה אינו מבינה דבריאה אלא מת״ת** [מתפארת] **דבריאה אלא שבת״ת** [שבתפארת] **יש ג״כ חשמל כמ״ש הרמ״ז** [הרב משה זכות] **ס״פ יתרו בשם א״י** [אדם ישר]**.**

إذ يتكوّن في عالم الخلق أيضاً **חשמל** (Chashmal) من البعد الظاهري (chitzoniyus, **חיצוניות**) للفهم (Binah, **בינה**)، ويحيط بالوجه المصغّر (ז"א / **זעיר אנפין**, Z'eir Anpin) والجانب الأنثوي / صفة الملكوت (Nukva, **נוקבא**)، حتى يصير نعلاً، إلخ. (في إيتس حاييم، Sha'ar 41، chapter 1، [يُذكر] أن الحاجز بين عالم الخلق وعالم التكوين (Yetzirah, **יצירה**) ليس من الفهم في عالم الخلق، بل من الجمال (Tiferes, **תפארת**) فيه؛ غير أن في الجمال أيضاً **חשמל**، كما كتب الراماز في نهاية Parshas Yisro باسم [الكتاب] آدم ياشار (**אדם ישר**).

ואמנם בלקוטי הש״ס [הששה סדרים] **מהאריז״ל** [מהאר״י זכרונו לברכה] **דט״ז ד״ה לכי ומעטי א״ע** [את עצמו] **כמ״ש כאן ע״ש ועמ״ש בביאור ע״פ כי ביום הזה יכפר).**

غير أن في ليكوتي هَشاس (**לקוטי הש"ס**) للأريزال (**האריז"ל**)، الصفحة 16، في المقطع الذي يبدأ بـ«اذهبي وانتقصي»، ما يوافق ما كُتب هنا؛ فانظر هناك. وانظر أيضاً ما كُتب في شرح الآية: «لأنه في هذا اليوم يكفّر».)

ולהבין ענין חשמל זה מה ענינו הנה מבשרי אחזה כי במדות אין שם התגלות כל השכל שאם כן היו המדות בטלים בהשכל ולא הי' [היה] **מהם כלל התפשטות והמשכה**

ولفهم ماهية هذا الـ**חשמל**، فلننظر إليه «من لحمي أبصر ذلك». ففي الصفات الوجدانية (middos, **מדות**) لا ينكشف العقل كله؛ إذ لو انكشف كله، لكانت الصفات مندرجةً في العقل، ولما صدر عنها أي امتداد أو انبثاق.

אלא שאעפ״כ [שאף על פי כן] **מקיף עליהם הארה מועטת מחיצוניות הבינה בחי' התבוננות שלמעלה מן המדות בכדי שלא יהי'** [יהיה] **יניקת החיצונים שמהמדות יכול להיות אחיזה לסט״א** [לסטרא אחרא]

ومع ذلك، تحيط بها إضاءة ضئيلة من البعد الظاهري للفهم، أي مستوى التأمل الذي يعلو الصفات الوجدانية، لكيلا تستمد القوى الخارجية غذاءً منها؛ إذ تستطيع **סטרא אחרא** (السيترا أُخرا)، الجانب الآخر، أن تجد لها موطئ قدم في الصفات الوجدانية،

וכמארז״ל [וכמאמר רבותינו זכרונם לברכה] **לא כאברהם שיצא ממנו ישמעאל כו׳ וכן שבה״כ** [שבירת הכלים] **היה בהמדות לפיכך צ״ל בחי׳ חשמל מקיף שלא יהי׳** [יהיה] **להם יניקה מהמדות אלא בדרך שערות וצפרנים כפי הצורך בלבד**

كما قال حكماؤنا: «ليس كإبراهيم (**אברהם**)، الذي خرج منه إسماعيل (**ישמעאל**)،» إلخ؛ وكذلك وقع انكسار الأوعية في الصفات الوجدانية. لذلك لا بد من مستوى من **חשמל** المحيط، لكيلا تستمد القوى الخارجية غذاءً من الصفات إلا على هيئة الشعر والأظافر، وبالقدر اللازم وحده.

(כי חשמל זה הוא מהבינה וחו״ב [וחכמה ובינה] **הן תרין ריעין כו׳ ומחכמה אין יניקה לחיצונים כנודע מענין הנגעים וכמ״ש ימותו ולא בחכמה לפי שחכמה כח מה בחי׳ בטול לאור א״ס כו׳).**

(لأن هذا الـ**חשמל** من الفهم، والحكمة (**חכמה**, Chochmah) والفهم هما «رفيقان»، إلخ؛ ولا تستمد القوى الخارجية غذاءً من الحكمة، كما هو معلوم من شأن آفات الجلد (**נגעים**, nega'im)، وكما كُتب: «يموتون، لا بالحكمة»، لأن الحكمة هي «قوة ما» (**כח מה**, koach mah)، أي [«قوة ما»]؛ وهذا مستوى إبطال الذات (**ביטול**, bittul) أمام النور اللانهائي (**אור אין סוף**, Or Ein Sof)، إلخ.)

ופי׳ ענין החשמל שמלביש לזו״נ [לזעיר אנפין ונוקבא] **והרי הוא חיצוניות אצלן ואעפ״כ** [ואף על פי כן] **שרשו גבוה מהן שהרי הוא מהבינה.**

وبيان معنى **חשמל** الذي يكسو الوجه المصغّر والجانب الأنثوي: فهو البعد الظاهري بالنسبة إليهما، ومع ذلك فإن أصله أرفع منهما، إذ هو من الفهم:

הענין הוא כמו המשל שהוא לבוש להנמשל דהנה צירופי אותיות המשל הם גשמיות נגד הנמשל ולבוש לבד להנמשל

إن المسألة تشبه المَثَل (**משל**, mashal)، الذي هو لباسٌ للمعنى المراد بيانه (**נמשל**, nimshal). ذلك أن تراكيب حروف المثل جسمانيةٌ بالنسبة إلى المعنى المراد، وليست إلا لباسًا له.

אך מ״מ שרש המשל הוא גבוה מאד נעלה שאין כל אדם יכול לומר משלים אלא משלי שלמה ובגמרא אמרו על רבי מאיר תלתא שמעתא ותלתא מתלי ואמרו משמת רבי מאיר בטלו מושלי משלים כו׳

ومع ذلك، فإن أصل المثل رفيعٌ جدًا وسامٍ، إذ ليس كل إنسان قادرًا على ضرب الأمثال، بل [من قبيل] «أمثال شلومو (**שלמה**)»؛ وقد قالوا في الجمارا (**גמרא**) عن ربي مئير (**רבי מאיר**): «ثلاثة تعاليم وثلاثة أمثال»؛ وقالوا: «لما مات ربي مئير، انقطع صانعو الأمثال»، إلخ.

והיינו כי דוקא מי ששכלו שכל גבוה יכול לצמצם שכלו במשל שיהיה מכוון נגד הנמשל ממש

وذلك لأن صاحب العقل الرفيع وحده يستطيع أن يختزل عقله في مثلٍ يطابق المعنى المراد بيانه مطابقة تامة،

משא״כ מי שאין לו שכל גבוה כל כך די לו במה שיבין השכל כאשר הוא

أما من لم يكن عقله رفيعًا إلى هذا الحد، فيكفيه أن يفهم الفكرة على حالها،

אבל לא יוכל להסביר פנים במשל ואם יאמר משל לא יהי׳ [יהיה] **המכוון כו׳ ועד״ז הוא בחי׳ החשמל שהוא לבוש לזו״נ** [לזעיר אנפין ונוקבא] **כהתלבשות השכל במשל**

لكنه لا يستطيع أن يبيّنها بوضوح بواسطة مثل، وإن ضرب مثلًا فلن يكون مطابقًا للمقصود، إلخ. وعلى هذا النحو يكون مستوى الحَشْمَل (**חשמל**, Chashmal؛ وهو مستوى الغلاف الروحاني)، الذي هو لباسٌ للوجه المصغّر (**ז״א** / **זעיר אנפין**, Z'eir Anpin) والجانب الأنثوي / صفة الملكوت (**נוקבא**, Nukva)، كما تلبس الفكرةَ في المثل.

והיינו לפי שנמשך מהבינה שהיא למעלה מעלה מהמדות כו׳ רק אח״כ נעשה לבוש לזו״נ [לזעיר אנפין ונוקבא] **והוא למטה מהן כמו שהמשל הוא חיצוניות לגבי הנמשל ולבוש לבד**

وذلك لأنه ينبع من الفهم (**בינה**, Binah)، الذي يعلو الصفات الوجدانية علوًا بعيدًا، إلخ؛ لكنه لا يصير لباسًا للوجه المصغّر والجانب الأنثوي إلا بعد ذلك، فيكون أدنى منهما، كما أن المثل هو البعد الظاهري (**חיצוניות**, chitzoniyus) بالنسبة إلى المعنى المراد، وليس إلا لباسًا له.

והרי א״כ מובן שיש בבחי׳ החשמל הזה ב׳ בחינות א׳ מצד שרשו שהוא גבוה מאד נעלה למעלה מן המדות

ومن ثم يتضح أن لهذا المستوى من الحَشْمَل جانبين: الأول من جهة أصله، فهو رفيع جدًا وسامٍ، وفوق الصفات الوجدانية،

שהוא מבחי׳ הבינה והב׳ מצד התפשטותו בבחי׳ חיצוניות בבחי׳ צירופי אותיות שהאותיות הם מדרגה האחרונה שבכל הי״ס [הי׳ ספירות] **(ומה שמלביש החשמל לזו״נ** [לזעיר אנפין ונוקבא] **היינו כמו אותיות שמלבישי׳ להמדות כו׳)**

إذ هو من مستوى الفهم. والثاني من جهة انتشاره، فهو في البعد الظاهري، في صورة تراكيب الحروف؛ والحروف هي المرتبة الأخيرة في جميع الصفات المنبثقة (**ספירות**, Sefiros) العشر (وتلبيس الحَشْمَل للوجه المصغّر والجانب الأنثوي يشبه الحروف التي تكسو الصفات، إلخ).

וזהו פי׳ חשמל חש מל פי׳ חש לשון שתיקה היינו מצד בחי׳ א׳ שבו שהוא שרשו מהבינה

وهذا هو معنى الصمت والكلام (**חשמל**, Chashmal): الصمت (**חש**, chash) والكلام (**מל**, mal). وتعني **חש** الصمت؛ وهذا من جهة مستواه الأول (**בחינה**, bechinah)، أي إن أصله من الفهم (**בינה**, Binah).

כי סייג לחכמה שתיקה כי הוי״ה בחכמה ולכן החכמה היא בחי׳ ביטול וזהו השתיקה וע״ד שמשה רבע״ה [רבינו עליו השלום] **הי׳** [היה] **כבד פה כו׳.**

فسياج الحكمة هو الصمت، لأن اسم **ה׳** (**הוי׳ / שם הוי׳**, Havayah) في الحكمة (**חכמה**, Chochmah)، ولذلك فالحكمة مستوى إبطال الذات (**ביטול**, bittul)، وذلك هو الصمت؛ وعلى نحو مماثل، كان موسى (**משה**) معلّمنا، **ע״ה**، «ثقيل الفم»، إلخ.

ומל לשון דיבור והתגלות זהו מצד בחי׳ הב׳ שבו כשנעשה לבוש לזו״נ [לזעיר אנפין ונוקבא] **כמו האותיות שמלבישי׳ הנמשל ועי״ז יוכל להיות השפעה זהו פי׳ מל:**

أما **מל** فتعني الكلام والانكشاف؛ وهذا من جهة مستواه الثاني، حين يصبح لباسًا للوجه المصغّر (**ז״א / זעיר אנפין**, Z'eir Anpin) والجانب الأنثوي / صفة الملكوت (**נוקבא**, Nukva)، مثل الحروف التي تكسو المعنى الممثَّل، ومن خلال ذلك يمكن أن يجري الفيض. وهذا هو معنى **מל**.

3 **והנה זהו בחשמל שבי״ס** [שבי׳ ספירות] **עצמן וכן במלאכים שיש כמה אלפים רבבות מדרגות כמ״ש היש מספר לגדודיו ויש מהם שהם מבחי׳ החשמל ע״י כלים דאצילות**

والآن، فهذا [كذلك] في مستوى الحاجز الروحي (**חשמל**، Chashmal) الكائن في الصفات المنبثقة (**ספירות**، Sefiros) العشر ذاتها. وكذلك الأمر بين الملائكة، الذين لهم آلاف كثيرة من عشرات الآلاف من المراتب، كما ورد: «أهناك عدد لجنوده؟» وبعضهم من مستوى **חשמל**، عن طريق أوعية عالم الانبثاق (**אצילות**، Atzilus).

(ור״ל [ורוצה לומר] **שזה שנת״ל** [שנתבאר לעיל] **הוא ענין החשמל דבינה דאצילות המקיף לזו״נ** [לזעיר אנפין ונוקבא] **דאצילות כנ״ל וכמו כן יש ג״כ בזו״נ** [בזעיר אנפין ונוקבא] **דבי״ע ג״כ בחי׳ חשמל ומזה נמשך המסך שבין בריאה ליצירה ובין יצירה לעשיה.**

(والمقصود أن ما شُرح أعلاه هو **חשמל** الفهم (**בינה**، Binah) في عالم الانبثاق، المحيط بالوجه المصغّر (**ז״א / זעיר אנפין**، Z'eir Anpin) والجانب الأنثوي / صفة الملكوت (**נוקבא**، Nukva) في عالم الانبثاق، كما سبق؛ وكذلك يوجد مستوى من **חשמל** في الوجه المصغّر والجانب الأنثوي في عوالم الخلق (**בריאה**، Beriah) والتكوين (**יצירה**، Yetzirah) والفعل (**עשיה**، Asiyah)، ومنه ينشأ الحاجز بين عالم الخلق وعالم التكوين، وبين عالم التكوين وعالم الفعل.

ושם יש ג״כ מלאכים שהם מבחי׳ חשמל וכידוע שמט״ט [שמטטרון] **נק׳ נעל דשכינתא והרי נתבאר שהנעל זהו בחי׳ חשמל כו׳) וע״ז ארז״ל** [אמרו רבותינו זכרונם לברכה] **בשעה שהדבור יוצא מפי הקב״ה חשות.**

وهناك أيضًا ملائكة من مستوى **חשמל**؛ ومن المعروف أن متاترون (**מט״ט**) يُدعى «نعل الحضور الإلهي» (**שכינה**، Shechinah)، وقد تبيّن أن النعل هو مستوى **חשמל**، إلخ.) وعلى هذا قال حكماؤنا: «حين يخرج الكلام من فم القدوس المبارك (**קב״ה** / **קודשא בריך הוא**، kudsha brich hu)، يصمتون (**חשות**، chashos).»

פי׳ הקב״ה הוא ז״א כמו פי׳ קוב״ה [קודשא בריך הוא] **ושכינתיה שכינתי׳ היינו מה ששוכן ומתלבש בתחתונים וקדוש הוא מובדל כך בחי׳ מלכות אין מלך בלא עם הוא בחי׳ השוכן ומתלבש בעם**

والتفسير هو أن «القدوس المبارك» هو الوجه المصغّر، كما في تفسير «القدوس المبارك وحضوره الإلهي». أما «حضوره الإلهي» فهو ما يسكن ويتلبّس في الموجودات السفلى، في حين أن «قدوس» تعني منفصلًا ومتعاليًا. وهكذا فإن مستوى الملكوت (**מלכות**، Malchus) — «لا ملك بلا شعب» — هو المستوى الذي يسكن في الشعب ويتلبّس فيه،

משא״כ מדותיו ית׳ לך ה׳ הגדולה כו׳ אין להם ערך ויחס לעם וזהו בחי׳ קדוש.

في حين أن صفاته المباركة — «لكَ، يا **ה׳**، العظمة...» — لا صلة لها بالشعب ولا تناسب بينهما، وهذا هو مستوى «قدوس».

4 **והדבור שיוצא מפי הקב״ה הוא בחי׳ התגלות היינו מל מחשמל והוא כשזו״נ** [כשזעיר אנפין ונוקבא] **בוקעי׳** [בוקעים / בוקעין] **המסך ויורדי׳ ומתגלי׳ בעולם שלמטה**

والكلام الذي يخرج من فم القدوس المبارك (**קב״ה** / **קודשא בריך הוא**، kudsha brich hu) هو مستوى الانكشاف، أي جانب «مَل» (**מל**، mal؛ الكلام) من ظاهرة السكوت والكلام (**חשמל**، Chashmal). ويكون ذلك حين يخترق الوجه المصغّر (**ז״א** / **זעיר אנפין**، Z'eir Anpin) والجانب الأنثوي / صفة الملكوت (**נוקבא**، Nukva) الحاجز، ويهبطان وينكشفان في العالم الأسفل.

ואזי הם המלאכים חשות שהם נכללים בביטול שנמשך מבחי׳ חכמה כנ״ל בענין סייג לחכמה שתיקה

عندئذٍ تسكت الملائكة (**חשות**)، لأنها تندرج في إبطال الذات (**ביטול**، bittul) المنجذب من مستوى الحكمة (**חכמה**، Chochmah)، كما شُرح أعلاه في شأن «السياج للحكمة هو الصمت».

משא״כ כשאין הדבור יוצא כו׳ שהוא בחי׳ הסתלקות אז הם ממללות שהם ברעש גדול ואומרי׳ ברוך כבוד כו׳.

أما حين لا يخرج الكلام، إلخ، أي حين تكون هناك حالة انسحاب، فإنها تتكلم (**ממללות**، memallelos)، لأنها تكون «في ضجيج عظيم» وتقول: «مبارك المجد»، إلخ.

זהו ענין החשמל שמקיף ומלביש לזו"נ [לזעיר אנפין ונוקבא] **מצדיהן שהוא בכדי שלא יהי'** [יהיה] **יניקת החיצונים. אך מתחת רגליהם הוא בחי' מה יפו פעמיך בנעלים בת נדיב הוא בחי' מלכות.**

هذا هو شأن **חשמל** الذي يحيط بالوجه المصغّر والجانب الأنثوي ويلبسهما من جانبيهما، وذلك كيلا تستمد القوى الخارجية منهما. أما تحت أقدامهما، فهناك مستوى «ما أجمل خطاكِ في النعال، يا ابنة النبيل»، وهو مستوى الملكوت (**מלכות**، Malchus).

נעל זה אינו לבד בשביל שלא יהי' [יהיה] **יניקת החיצונים אלא הוא מפסיק שלא יהי'** [יהיה] **גילוי כל האור שבאצילות דאיהו וגרמוהי חד להיות כך בבריאה**

وهذا النعل ليس لمجرد منع القوى الخارجية من الاستمداد، بل إنه يفصل أيضًا، كيلا ينكشف نور عالم الانبثاق (**אצילות**، Atzilus) كله، حيث «هو وأوعيته» (**איהו וגרמוהי**، ihu vegarmohi) واحد، على هذا النحو في عالم الخلق (**בריאה**، Beriah).

אלא שיהי' [שיהיה] **בחי' בריאה יש והיינו ע"י שהמסך מפסיק בין אצי' לבריאה והאור שנמשך מאצי' ע"י המסך להחיות בריאה הוא אור של תולדה**

بل لكي يكون عالم الخلق في مستوى الشيء القائم (**יש**، yesh). أي إن الحاجز يفصل بين عالم الانبثاق وعالم الخلق، والنور المنجذب من عالم الانبثاق عبر الحاجز ليهب الحياة لعالم الخلق هو نور متولّد (**אור של תולדה**، or shel toldah).

ולכן נק' הבריאה יש מאין והגם דממך הכל כתיב וכולא קמיה כלא חשיבי עכ"ז [עם כל זה] **נק' יש מאין מפני שהתהוות היש הוא מבחי' האור שנמשך ע"י הפרסא שהוא בחי' אין**

ولذلك يُسمّى عالم الخلق «شيئًا من العدم» (**יש מאין**، yesh me-ayin). ومع أنه كُتب: «فإن كل شيء منك»، و«كل شيء يُعدّ أمامه كأنه لا شيء»، فإنه مع ذلك يُسمّى شيئًا من العدم، لأن نشوء الشيء يأتي من مستوى النور المنجذب عبر الحاجز، وهو مستوى العدم (**אין**، ayin).

שהרי אין זה מהות ועצמות האור שלפני הפרסא אלא אור של תולדה שהוא בחי' אין לגבי עצם האור שלמעלה מהפרסא.

إذ إن هذا ليس ماهية النور وجوهره قبل الحاجز، بل نور متولّد، وهو في مستوى العدم قياسًا إلى جوهر النور الذي فوق الحاجز.

(ועיין בזוהר ח"ב [חלק ב'] **דע"ח ב' רזא דחשמל כו' ובזהר הרקיע שם ובהרמ"ז** [ובהרב משה זכות] **ובספר הדרת מלך סי' ל' וסי' נ"ה):**

(وانظر الزوهار (**זהר**)، المجلد 2، الصفحة 78ب، «سرّ **חשמל** (Chashmal)»، إلخ، وزوهار هراقيا (**זוהר הרקיע**) هناك، وراماز (**רמ"ז**)، وكتاب هدرات ملك (**הדרת מלך**)، القسمين 30 و55.)

5 והנה בשבת מאיר אור האצילות למטה על ידי התלבשות הבריאה לבד ואינו אלא מסך אחד

والآن، في السبت، يشرق نور عالم الانبثاق (**אצילות**, Atzilus) إلى الأسفل متلبّسًا بعالم الخلق (**בריאה**, Beriah) وحده، فلا يوجد سوى حاجز واحد.

משא״כ בימות החול יש הפרש בין א״י [ארץ ישראל] **לח״ל** [לחוץ לארץ] **שבא״י** [שבארץ ישראל] **ההנהגה ע״י יצירה ובח״ל** [ובחוץ לארץ] **ע״י עשייה. והנה כל זה עדיין בבחי׳ קדושה וצבא השמים לך משתחוים שגם היש בטל**

أما في أيام الأسبوع، فهناك فرق بين أرض إسرائيل وخارج الأرض: ففي أرض إسرائيل يكون التدبير [الإلهي] من خلال عالم التكوين (**יצירה**, Yetzirah)، وخارجها من خلال عالم الفعل (**עשיה**, Asiyah). وكل هذا لا يزال في مجال القداسة، إذ «جند السماء يسجدون لك»، لأن حتى الوجود المتعيّن (**יש**, yesh) يخضع بالإبطال أمام *ה׳*.

(ולכן פרכת ופרסות הנ״ל הם בחי׳ פרכת המבדילות בין קדש לקדש שהרי הפרסא המבדיל בין ע״ס [עשר ספירות] **דיצירה לע״ס** [לעשר ספירות] **דעשייה הרי גם ע״ס** [עשר ספירות] **דעשייה הוא קודש)**

(ولذلك فإن الستور والحواجز المذكورة أعلاه هي من مرتبة الستور التي تفصل بين قدس وقدس؛ إذ إن الحاجز الفاصل بين الصفات المنبثقة (**ספירות**, Sefiros) العشر في عالم التكوين والصفات العشر في عالم الفعل، لا يجعل الصفات العشر في عالم الفعل أقل قداسة.)

אך מעשייה ולמטה יש עוד מסך ופרסא הוא ק״נ [קליפת נוגה] **והוא בחי׳ ערלה החופפת על הברית**

لكن من عالم الفعل فما دونه، يوجد حاجز وستار آخر، وهو القشرة (**קליפה**, kelipah) المسماة «قشرة نوغاه» (**קליפת נוגה**, kelipas nogah)، وهي مرتبة الغُلفة (**ערלה**, orlah) التي تغطي العهد.

(כמ״ש בע״ח [בעץ חיים] **ש״מ** [שער מ׳] **פ״א ונק׳ ק״נ** [קליפת נוגה] **כו׳ והיא הערלה המכסה על היסוד) והוא הבדלה בין קדש לחול**

(كما كُتب في **עץ חיים**, Sha'ar 40, chapter 1: تُسمّى قشرة نوغاه، إلخ، وهي الغُلفة التي تغطي الأساس (**יסוד**, Yesod).) وهي الفصل بين المقدّس والعادي الدنيوي (**חול**, chol).

(ואפשר שהפרסא הוא בין ע״ס [עשר ספירות] **דעשייה לק״נ** [לקליפת נוגה] **וא״כ אפשר הוא ג״כ בחי׳ חשמל המפסיק בין ע״ס** [עשר ספירות] **דעשייה לנוגה.**

(ولعل الحاجز يقع بين الصفات العشر في عالم الفعل وقشرة نوغاه؛ وعندئذٍ قد يكون هو أيضًا مرتبة الحَشْمَل (**חשמל**, Chashmal؛ أي الحاجز الفاصل) الذي يفصل بين الصفات العشر في عالم الفعل ونوغاه.

גם במ״א בפ׳ ואתחנן ע״פ שמע כו׳ נתב׳ ג״כ שההבדלה הוא ע״י בחי׳ חשמל וגם במ״א נת׳ [נתבאר] **ענין בחי׳ עטופים שהוא ממוצע בין קדושה לק״נ** [לקליפת נוגה] **כו׳)**

وكذلك شُرح في موضع آخر، في Parshas Va'eschanan، عند الآية «اسمع [يا إسرائيل]»، إلخ، أن الفصل يتم أيضًا من خلال مرتبة الحَشْمَل؛ كما شُرحت في موضع آخر مسألة مرتبة القطيع الواهن (**עטופים**, atufim)، وهي مرتبة وسطى بين القداسة وقشرة نوغاه، إلخ.)

וזהו ענין אשר ברא אלהים לעשות לתקן ותורמסין צריכין תקון כו׳ כי האדם נברא בצלמנו כדמותנו ויש לו מסך זה

وهذا هو معنى «الذي خلقه **אלהים** ليصنع»؛ أي ليُصلح. و«الترمس يحتاج إلى إصلاح»، إلخ. فالإنسان خُلق «على صورتنا كشبهنا»، وله هذا الحاجز.

וצריך לתקן להיות החול בחי׳ חולין שנעשו על טהרת הקדש והיינו ע״י שנכללים בקדושת השבת

وعليه أن يصلح [ذلك]، لكي يرتقي الدنيوي إلى مستوى «الأشياء الدنيوية التي أُعِدّت على طهارة القداسة»؛ وهذا يكون بإدراجها في قداسة السبت (**שבת**, Shabbos).

כי שבת הוא קודש שאז מאיר אור האצילות ע״י הבריאה בלי מסך שבין בריאה ליצירה ובין יצירה לעשייה וכ״ש [וכל שכן] **שק״נ** [שקליפת נוגה] **אינו מפסיק אז שמאיר שלא על ידו כו׳**

فإن **שבת** مقدّس: إذ يشعّ حينئذٍ نور عالم الانبثاق (**אצילות**, Atzilus) عبر عالم الخلق (**בריאה**, Beriah)، من دون الحاجز بين عالم الخلق وعالم التكوين (**יצירה**, Yetzirah)، وبين عالم التكوين وعالم الفعل (**עשיה**, Asiyah). وبالأولى، لا تفصل القشرة المتوهّجة (**קליפת נוגה**, kelipas nogah) حينئذٍ، إذ إن [النور] يشعّ من دون أن يمرّ بها، إلخ.

ולכן האדם הוא מובדל ממלאכת החול שאינו עוסק בדברים גשמיים אלא שבת להוי״ה אלהיך בבחינת ביטול הגם שהוא ביטול דבריאה בחינת יש מי שבטל כו׳

ولذلك ينفصل الإنسان عن أعمال أيام الأسبوع، فلا ينشغل بالأمور المادية، بل يكون «سبتًا لـ **ה׳** الخاصّ بك»، في حالة إبطال الذات (**ביטול**, bittul) — مع أن هذا إبطال الذات في عالم الخلق، أي مستوى لا يزال فيه [شخص] يُبطِل ذاته، إلخ.

משא״כ בימות החול שהתהוותו ע״י יצירה ועשייה שם יש קליפת נוגה החופפת אך ע״י שמברר בששת ימי החול בירורי נוגה יגיע כפיך

أما في أيام الأسبوع، التي يكون وجودها من خلال عالم التكوين وعالم الفعل، فتغطيها القشرة المتوهّجة. لكن بتنقية الإنسان، خلال أيام الأسبوع الستة، تنقيات نوغاه — «كدّ يديك،

כי תאכל שעוסק באמונה לשם שמים ומתפלל ולומד בכח זה עי״ז נעשי׳ [נעשית / נעשים] **החולין עטה״ק** [על טהרת הקודש] **ועי״ז אומרים במו״ש** [במוצאי שבת] **ברוך המבדיל בין קודש לחול כי להיות הבדלה ופרסא הוא ממקום גבוה ונעלה כנ״ל בענין חשמל כו׳**

حين تأكل [منه]»: إذ يعمل بأمانة ومن أجل السماء، ويصلّي ويدرس بهذه القوة؛ وبهذا تصبح الأشياء الدنيوية أشياءً أُعِدّت على طهارة القداسة. وعن هذا نقول عند انقضاء **שבת**: «مباركٌ [هو] الفاصل بين المقدّس والدنيوي»، لأن وجود الفصل والحاجز صادر عن موضع عالٍ ورفيع، كما شُرح أعلاه في شأن **חשמל** (Chashmal)، إلخ.

וברוך ונמשך משם להיות מאיר דרך הפרסא כ״א לא היה הפרסא לא היה שום התהוות חדוש יש מאין ולא היה תקון חולין שנעשו עטה״ק [על טהרת הקודש]

و«مبارك» (**ברוך**, baruch) [تعني] أن النور يُسحب من هناك إلى أسفل ليشعّ عبر الحاجز. فلو لم يكن هناك حاجز، لما وُجد تحقّق شيء جديد من لا شيء، ولا إصلاح للأشياء الدنيوية المُعَدّة على طهارة القداسة.

(רק קדש לבד וכוונת הבריאה דירה בתחתונים הוא שיהי׳ [שיהיה] **יש ונפרד בחי׳ חול רק שיהי׳** [שיהיה] **אח״כ ביטול היש טהרת הקודש)**

(لم تكن لتوجد إلا القداسة وحدها؛ ومقصد الخلق، أن يكون لـ **ה׳** مسكن في العوالم السفلى (**דירה בתחתונים**, dirah betachtonim)، هو أن يوجد شيء منفصل (**יש**, yesh)، أي مستوى الدنيوي، على أن يتحقق بعد ذلك إبطال ذلك الشيء، أي طهارة القداسة).

והנה בהתגלות האור דרך הפרסא עדיין הוא קדושה עד סוף העשייה ששם מקום הנוגה וזהו מצות מילה מל י״ה שהוא מל מחשמל דבינה שהוא מבחי׳ י״ה

والآن، عند تجلّي النور عبر الحاجز، تظلّ القداسة قائمة حتى نهاية **עשיה**، حيث موضع نوغاه. وهذا هو أمر الختان (**מצות מילה**, mitzvas milah): «مَلْ ي״ה»؛ أي «مَلْ» **חשמל** الخاصّ بالفهم (**בינה**, Binah)، وهو من مستوى ي״**ה**.

כי חו״ב [חכמה ובינה] **הן תרין ריעין דהיינו שכשמסירים הערלה שהיא ק״נ** [קליפת נוגה] **אז נשאר רק חשמל דבינה שהוא הלבוש שצ״ל כמבואר למעלה בכדי שיהי׳** [שיהיה] **התהוות בי״ע כו׳ אבל הערלה שהיא ק״נ** [קליפת נוגה] **צריך להסיר.**

لأن الحكمة (**חכמה**, Chochmah) والفهم (**בינה**, Binah) «رفيقان». أي إنّه حين تُزال القُلْفة، التي هي القشرة المضيئة (**ק״נ**, kelipas nogah)، لا يبقى إلا لباس الفهم، **חשמל** (Chashmal)، وهو اللباس الذي لا بدّ من وجوده، كما شُرح أعلاه، لكي يتكوّن عالم الخلق (**בריאה**, Beriah)، وعالم التكوين (**יצירה**, Yetzirah)، وعالم الفعل (**עשיה**, Asiyah)، وما إلى ذلك؛ أمّا القُلْفة، التي هي القشرة المضيئة، فلا بدّ من إزالتها.

ומתחילה הוצרך להיות כך כדי שיהי׳ [שיהיה] **יניקה לק״נ** [לקליפת נוגה] **וממנה לקליפות הטמאות שק״נ** [שקליפת נוגה] **היא המפרדת בין הקדושה ובין כל קליפות טמאות ממש אבל אח״כ העבודה לברר ק״נ** [קליפת נוגה] **ולהפכה לקדושה כו׳ :**

كان لا بدّ في البداية أن يكون الأمر كذلك، لكي تتلقى القشرة المضيئة قوتها، وتتلقى القشور النجسة منها؛ فالقشرة المضيئة هي التي تفصل بين القداسة وجميع القشور النجسة حقًّا. لكن العمل بعد ذلك هو تنقية القشرة المضيئة وقلبها إلى القداسة، وما إلى ذلك.

6 **והנה בהסיר הערלה אז נעשה אב המון גוים שיתוספו ניצוצות להתכלל באלקות מחמת שלא יהי׳** [יהיה] **מסך הנוגה ועי״ז נאמר אני הנה בריתי אתך והיית לאב המוו גוים.**

والآن، حين تُزال القُلْفة، يصبح «أبًا لجمهور من الأمم»، إذ تُضاف شرارات لتندمج في الألوهية، لانتفاء حجاب **נוגה** (nogah، [القشرة المضيئة]). وهذا ما قيل: «أنا، ها إن عهدي معك، وتكون أبًا لجمهور من الأمم».

אני זקף גדול כי אני אותיות אין שמלכות הוא הכתר וזקף גדול דהיינו כשהיא מתעלית למעלה כו׳.

«أنا» [تحمل علامة التنغيم] **זקף גדול** (zakef gadol، أي «القيام العظيم»): فكلمة **אני** (ani، «أنا») تتألف من حروف **אין** (ayin، [لا شيء])، إذ إن الملكوت (Malchus ,**מלכות**) هو التاج (Keser ,**כתר**)؛ **וזקף גדול** [يعني] حين ترتفع إلى الأعلى، إلخ.

ופי׳ שע״י המילה הרי בריתי ממש אתך והיינו התגלות היסוד כי כל הפרסא הכל הוא בבחי׳ היסוד בכל עולם יסוד אבא כו׳

ومعنى ذلك أن «عهدي» نفسه، بفضل الختان، يكون «معك»؛ أي انكشاف الأساس (Yesod ,**יסוד**). فالحاجز كله إنما هو في مستوى الأساس في كل عالم: أساس الأب (**יסוד אבא**)، إلخ،

עד סוף העשייה שנעשה ערלה ממש ובכריתת הערלה נעשה התגלות בריתי ממש אני זקף גדול כו׳ להיות אתך ממש שורה ומתגלה למטה כמו למעלה.

حتى نهاية عالم الفعل (Asiyah ,**עשיה**)، حيث يصير قُلْفة حقيقية؛ وبقطع القُلْفة ينكشف «عهدي» نفسه — «أنا» بعلامة **זקף גדול**، إلخ — لكي يكون «معك» حقًّا، حالًّا ومنكشفًا في الأسفل كما في الأعلى.

(ור"ל [ורוצה לומר] **שע"י כריתת הערלה יורד ונמשך מבחי, אני בבחי' יסוד כמ"ש בע"ח** [בעץ חיים] **שכ"ז** [שכל זמן] **שהערלה דבוקה לא נמשכו גלוי אורות עליונים ביסוד אלא הם סתומים למעלה כו' ובכריתת הערלה נמשך בחי' אני אותיות אין בבחי' בריתי וכ"ז נמשך אתך ממש כו') :**

(والمقصود أن قطع القُلْفة يُنزِل [النور] ويستجلبه من مستوى «أنا» إلى مستوى الأساس، كما ورد في **עץ חיים (עץ חיים)**: ما دامت القُلْفة ملتصقة، لا يُستجلب انكشاف الأنوار العلوية إلى الأساس، بل تظل مغلقة في الأعلى، إلخ؛ وبقطع القُلْفة يُستجلب مستوى **אני**، المؤلّف من حروف **אין**، إلى مستوى «عهدي»، ويُستجلب كل ذلك «معك» حقًا، إلخ.)

LikuteiTorah.com
الباراشا الحاسيدية

حول هذه الطبعة

This edition contains the Hebrew text وthe English translation.

The Hebrew text of Torah Ohr: © Kehot Publication Society, via Sefaria, CC BY-NC 4.0; formatting adapted.

Our English translation, made from the Hebrew without Kehot's notes: CC BY-NC 4.0.

This edition as a whole: CC BY-NC 4.0. Shuls, schools and non-profit projects may copy, print and share it freely, and may ask for donations to cover the cost of printing; it may never be sold. Credit Kehot Publication Society and likuteitorah.com. https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/

الترجمة العربية والشروح: أُعدّت لموقع LikuteiTorah.com بمساعدة الذكاء الاصطناعي (openai/gpt-6-luna-pro:batch)، وقورنت بالنص العبري وبموقع سفاريا؛ ولم يراجعها محرر بشري بعد. يرجى التحقق من كل ما هو مهم بالرجوع إلى النص العبري.

طلب الريبي أن تُدرَس مَاماريم باراشا الأسبوع، «الباراشا الحسيدية»، خلال ذلك الأسبوع، موزعة على أيامه السبعة (Sichah of Shabbos Parshas Vayakhel 5725 · Toras Menachem vol. 42, pp. 306–309). لماذا ندرسها، وما بركات الريبي: likuteitorah.com/about/the-chassidishe-parsha/

مشروع مجاني غير تجاري؛ لا يُباع هنا شيء. والمشروع غير تابع لكيهوت أو سفاريا أو مكتبة لوبافيتش. © likuteitorah.com

من likuteitorah.com/ar/torah-ohr/lech-lecha/4/

إهداء تكريمًا لـ

מוקדש לכבוד הגאון המקובל רבי לוי יצחק שניאורסאהן זצ״ל

والد الريبي، ريب ليفي يتسحاق